

ВІДГУК

офіційного рецензента, кандидата педагогічних наук Пацалюк Ірини

Іванівни на дисертацію

Се Юйдіна «Теоретико-методичні аспекти підготовки студентів-дизайнерів у закладах передвищої освіти», представлену на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта / Педагогіка зі спеціальності 011 Педагогічні науки

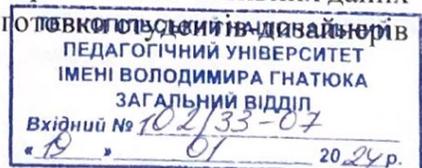
Актуальність теми дослідження.

Реформування освіти України загалом та професійної, зокрема, потребує перш за все оновлення її змісту у відповідності до загальнодержавних і регіональних потреб у кваліфікованих кадрах, здатних конкурувати на ринку праці, вдосконалювати фаховість впродовж життя. У цьому контексті особливої уваги заслуговує професійна підготовка майбутніх дизайнерів у закладах передвищої освіти.

Погоджуємось з Се Юйдіном у тому, що сучасний дизайнер має бути рушієм всіх інноваційних процесів, як носій художньо-образного мислення, здатний формувати нові парадигми та удосконалювати якість соціокультурного життя (с. 24 - 25 дисертації). Підтримуємо думку автора про те, що ключовим аспектом оновлення змісту освіти визначено поєднання традицій, інновацій та всебічного розвитку особистості-фахівця, його творчості, креативності та пізнавальної активності (с. 26 дисертації).

Відповідно, актуальність та різноаспектність проблеми підготовки студентів-дизайнерів у закладах передвищої освіти, переконує в необхідності різностороннього дослідження цієї теми, що і зроблено Се Юйдіном у дисертаційній роботі. Автор ґрунтовно висвітлює актуальність теми у вступі (с. 15-17 дисертації) та послідовно підтверджує її в кожному розділі дисертаційної роботи. Тож, дослідження Се Юйдіна є достатньо актуальним. Цей висновок підкріплюється низкою анованих суперечностей, а саме:

- потреба держави у фахівцях із високим рівнем проєктної культури та недосконалість професійної підготовки відповідних фахівців у системі дизайн-освіти;
- потреба розвитку системи дизайну у закладах передвищої освіти та недостатня розробленість структури, змісту й організаційно-педагогічного інструментарію підготовки фахівців з дизайну;
- традиційна система підготовки майбутніх фахівців з дизайну, що зумовлена класичними підходами до передвищої освіти, та необхідність застосування сучасних педагогічних підходів, що забезпечують реалізацію інтеграційних зв'язків між навчальними дисциплінами, спрямовуючи зусилля на формування проєктної культури майбутніх фахівців з дизайну, готовності організовувати ефективну проєктну діяльність;
- потреба української наукової спільноти в отриманні об'єктивних даних щодо змісту, форм, методів і технології фахової підготовки дизайнерів у закладах передвищої освіти.

Зазначимо, що дисертаційна робота виконана відповідно до тематичного плану наукових досліджень Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка та реалізовувалась в межах тем науково-дослідної роботи циклових комісій з дизайну, дизайну середовища та моделювання одягу Тернопільського кооперативного фахового коледжу та Галицького фахового коледжу імені В'ячеслава Чорновола.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Констатуємо, що завдяки вивченню та аналізу нормативно-правових документів, численній науково-педагогічній та навчально-методичній літературі, а також літературі з теорії дизайну, положення, висновки і рекомендації, які містяться у дисертаційній роботі, науково обґрунтовані.

У процесі роботи над темою дослідження використано наступні методи: конкретно-пошуковий, порівняльно-зіставний, а також теоретичні та емпіричні, обрані автором з урахуванням специфіки наукового пошуку, його мети, об'єкта та предмета.

Об'єкт та предмет дослідження не викликають зауважень. Так, об'єктом дослідження є підготовка студентів-дизайнерів у закладах передвищої освіти. Предметом – теорія і практика підготовки студентів дизайнерів у закладах передвищої освіти. (с. 17 дисертації). Позиції, які відстоює автор, ґрунтуються на висвітлених у науковій думці положеннях про становлення та розвиток дизайн-освіти.

Аналіз змісту дисертації та публікацій Се Юйдіна є підставою для висновку про наукову обґрунтованість і достовірність отриманих результатів. Науковий апарат дослідження дає можливість простежити авторське бачення розв'язання наукової проблеми, усвідомити етапність, логіку й алгоритм виконання поставлених завдань, відповідно, сутність і наукову значущість отриманих результатів.

Значною є емпірична база дослідження, яку складають наукові праці, які стосуються різнобічних характеристик дизайн-освіти України та зарубіжжя, фахової підготовки, теорії та практики дизайну. Зазначимо, що дисертант використав достатню кількість літературних та нормативних джерел (255 найменувань, з них 39 – іноземною мовою) та творчо підійшов до їх опрацювання.

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дійсно вперше: визначено етапи та особливості фахового розвитку студентів-дизайнерів у закладах передвищої освіти, тенденції та перспективи розвитку сучасного дизайну, нові функції дизайн-освіти в епоху цифровізації (культуротворча, освітня, розвивальна, діагностична, інноваційно-творча, проектно-програмна, впроваджувальна, інтеграційна); конкретизовано напрями освітньої діяльності.

Важливо, що подальшого розвитку набули практика модернізації системи дизайну в контексті формування дизайн-мислення; технології дизайну та використання засобів ІКТ у дизайн-проектванні; методи розвитку творчого мислення студентів і фахівців з дизайну у закладах передвищої освіти.

Значення для практики одержаних автором результатів.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у розробці рекомендації щодо імплементації українського досвіду формування професійної компетентності майбутніх фахівців дизайну в систему передвищої освіти України, розробці та апробації курсу «Основи формування та конструювання» у Галицькому фаховому коледжі імені В'ячеслава Чорновола (м. Тернопіль; довідка за №141/23 від 03.10.2023 р.), впровадження окремих напрацювань при вивченні ОК «Макетування та робота в матеріалі», ОК «Основи формування та макетування» у Тернопільському кооперативному фаховому коледжі (м. Тернопіль; протокол №1 від 17.09.2023 р.) про що свідчать довідки, надані закладами передвищої освіти.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечуються логічною структурою роботи. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків до кожного із них, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Чіткість, логіка і послідовність викладу тексту праці відповідає вирішенню поставлених завдань.

У першому розділі «Компаративістські засади підготовки студентів дизайнерів у закладах фахової передвищої освіти» проаналізовано специфіку підготовки майбутніх дизайнерів на теренах України та зарубіжжя, історичні передумови становлення дизайн-освіти, особливості підготовки фахівців-дизайнерів у закладах передвищої освіти України. Автор констатує, що на даний час відсутня цілісна система підготовки фахівців дизайну, виділяє ключові проблеми, а саме: відсутність концепції дизайн-освіти, недосконалість законодавчої бази, наголошує, що потребує оновлення і зміст професійної дизайн-освіти. Порівняльна характеристика систем дизайн-освіти України та інших країн сприяла виділенню шляхів її подальшого удосконалення з дотриманням концепцій особистісного, компетентнісного та діяльнісного розвитку особистості.

У цьому розділі заслуговує на увагу порівняльний аналіз змісту професійної компетентності, виокремлення характерних складових дизайн-освіти у сьогоденні; педагогічних умов організації професійного навчання фахівців з дизайну.

У другому розділі «Теоретико-методологічні аспекти підготовки студентів-дизайнерів у закладах передвищої освіти» розроблено концептуальну модель підготовки майбутніх дизайнерів. Означена концепція базується на провідних положеннях, які враховують зміст дизайн-освіти, сучасні форми та методи навчання, впровадження інноваційних технологій, а також формування цілісного уявлення про подальшу професійну кар'єру, шляхи її організації.

Заслуговує на увагу ґрунтовний аналіз принципів підготовки дизайнерів, оскільки принципи, розроблені на основі діяльнісного підходу – це спрямовуючі положення, що відповідають загальним цілям, методологічним підходам і закономірностям освітнього процесу та впливають на вибір змісту, організаційних форм і методів навчання, що і лягло в основу інноваційної моделі

та методичної системи підготовки майбутніх дизайнерів у закладах передвищої освіти, розробленої Се Юйдіном. Слід зауважити, що у означеній системі передбачено контроль та оцінювання результатів навчання (портфоліо і фріланс-проект).

Третій розділ «Експериментальне дослідження ефективності підготовки майбутніх дизайнерів у закладах фахової передвищої освіти» присвячений методиці та програмі реалізації експериментального дослідження (2020-2023 рр.) на констатувальному і формувальному етапах.

Автором спрогнозовано завдання педагогічного експерименту, етапи експерименту та методи дослідження, що дало можливість виявити наявні системні проблеми у фаховій підготовці студентів, форми та методи, які найчастіше застосовуються викладачами професійних дисциплін, мотиваційні чинники при виборі професії, прогностичні результати, а також визначити основні шляхи вдосконалення процесу навчання (індивідуалізація процесу навчання; активізація творчої діяльності; вдосконалення практичної підготовки; впровадження інноваційних технологій) та розробити методику експериментального впливу.

Згідно кількісного і якісного аналізу отриманих Се Юйдіном емпіричних даних, інноваційна модель навчання майбутніх дизайнерів виявилась ефективною.

Висновки та загальні висновки дисертаційного дослідження відповідають сформульованим завданням. Подані у додатках матеріали розширюють та унаочнюють зміст дисертації, сприяючи повноті її сприйняття.

Повнота висвітлення результатів в опублікованих працях.

Результати дослідження висвітлено у 7 публікаціях, з-поміж яких: 4 статті у фахових наукових виданнях України; 1 – у виданні, що індексується в міжнародній наукометричній базі даних Scopus; 1 навчально-методична праця; 1 – у збірнику тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції.

У дисертації та наукових публікаціях Се Юйдіна відсутні порушення академічної доброчесності.

Мова і стиль дисертації. Дисертація написана грамотною, літературною державною мовою. Отримані результати дослідження викладені в доступній формі, робота структурована, логічно побудована, аргументування основних положень і висновків є достатнім. Текст дисертації оформлений згідно з чинними вимогами МОН України.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Попри загальну позитивну оцінку наукового та практичного доробку автора вартус висловити низку зауважень та рекомендацій, що виникли в процесі рецензування дисертації та вимагають окремих уточнень і пояснень. Зокрема:

1. В анотації (с. 2) сформульовано 4 суперечності порушеної проблеми. Але у вступі їх не наведено, хоча автор наголошує, що подолання зазначених суперечностей зумовили вибір теми дисертації.

2. На с. 135 дисертаційної роботи Се Юйдіном визначено показники для визначення рівня фахової підготовки: знання теоретичного матеріалу професійних дисциплін; рівень сформованості вмій та навичок під час

практичної діяльності; виконання проектних завдань; використання комп'ютерних технологій; виконання індивідуальних завдань; підсумкова атестація. Доцільно, для демонстрації кількісного і якісного аналізу емпіричних даних, було прописати і характеристики виділених рівнів.

3. У дисертації на с. 140 визначено вибірку із 104 особи експериментальної групи і 96 осіб контрольної групи. Зважаючи на те, що в Україні є чимало закладів фахової передвищої освіти, де готують майбутніх дизайнерів, кількісний показник генеральної сукупності значний. Його потрібно було встановити і на основі цього визначити репрезентативну вибірку.

4. У дисертації наявні стилістичні та граматичні помилки, присутнє некоректне оформлення рисунків та таблиць.

Утім, зазначені зауваження не знижують наукової цінності та загального позитивного враження від наукової праці, а дискусійність низки її положень свідчить про складність досліджуваної проблеми, наявність у автора особистісного ставлення щодо концептуальних положень дослідження та певну наукову зрілість.

Висновок.

Враховуючи актуальність проблеми, наукову новизну, теоретичну та практичну значущість отриманих результатів дисертаційне дослідження Се Юїдіна є завершеною самостійною науковою працею, виконаною відповідно до вимог наказу МОН України від 12.01.2017 р. №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та постанови Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Офіційний рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри образотворчого мистецтва,
дизайну та методики їх навчання
Тернопільського національного педагогічного
університету
імені Володимира Гнатюка

Ірина ПАЦАЛЮК

